

Voorzitter

moet worden voor de behandeling van het Belastingplan 2009, die plenair aangemeld is voor de volgende week.

De **voorzitter**: Het Belastingplan staat op mijn concept-agenda op woensdagavond gepland. Dus dan kunnen wij toch gewoon dinsdag stemmen?

De heer **Cramer** (ChristenUnie): Als wij dinsdag pas stemmen over het VAO en de regering gaat dan pas aan de slag met het opstellen van een nota van wijziging...

De **voorzitter**: Zij hebben u wel gehoord, hoor. Zij gaan fijn aan het werk. Wij gaan vandaag echt niet twee keer stemmen, als het niet strikt noodzakelijk is.

De heer **Cramer** (ChristenUnie): Ik vroeg ook niet om twee keer te stemmen. Ik heb alleen mijn wens aange-meld.

De heer **Remkes** (VVD): Volgens mij is het ook niet nodig. Wij behandelen volgende week plenair het Belastingplan en dan kan er...

De **voorzitter**: Dat zei ik ook al. Dank voor uw steun. Als het nodig is, doen wij het VAO vandaag. De stemmingen vinden vervolgens gewoon op dinsdag plaats.

Het woord is aan mevrouw Agema.

Mevrouw **Agema** (PVV): Voorzitter. Ik heb een rappel op schriftelijke vragen waarvoor de termijn verstreken is. Het zijn vragen over een verpleeghuis in Zandvoort waar in krap anderhalf jaar tijd 26 bewoners zijn overleden.

De **voorzitter**: Wij zullen het stenogram doorgeleiden naar het kabinet.

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 13 november 2008 over de **Europese Landbouwrapraad**.

De **voorzitter**: Voor de duidelijkheid: aansluitend aan dit VAO hebben wij meteen stemmingen. Laten alle fracties daarop voorbereid zijn.

De heer **Polderman** (SP): Voorzitter. Ik sta hier ook niet met vreugde, maar het kan niet anders. De minister is nogal een koppig of vasthoudend type; het is maar hoe je het wilt zien.

De **voorzitter**: Dat soort oordelen geven wij niet over bewindslieden.

De heer **Polderman** (SP): Het dwong ons toch om met een motie te komen, want een meerderheid van de Kamer zit er toch anders in dan de minister. Vandaar de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de Raad van Ministers voor Landbouw en Visserij van de Europese Unie komende week een besluit gaat nemen over een ontwerpbesluit over een markttoelating van genetisch gemodificeerde soja (MON 89788);

overwegende dat recent drie aanvragen voor markt-toelating van genetisch gemodificeerde organismen door de Commissie zijn teruggestuurd naar de European Food and Safety Authority (EFSA) omdat de EFSA niet in staat bleek te zijn, de milieurisico's van gentechnogewassen op de lange termijn te beoordelen;

overwegende dat de Europese Commissie heeft besloten dat de EFSA zich op korte termijn moet reorganiseren zodat zij wel in staat zal zijn om de langetermijneffecten te beoordelen;

overwegende dat in december tijdens de Europese Milieuraad gesproken zal worden over het functioneren van de EFSA;

van mening dat er voor deze Milieuraad geen nadere besluiten over markttoelatingen van genetisch gemodificeerde organismen genomen moeten worden;

roept de regering op, tijdens de Raad nu niet in te stemmen met de voorgestelde markttoelating,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Polderman en Van Velzen. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 303 (21501-32).

De heer **Atsma** (CDA): Voorzitter. De CDA-fractie heeft naar aanleiding van het vanmorgen gevoerde overleg de volgende motie met betrekking tot de discussie van komende maandag.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende:

- dat volgende week wordt gesproken over de invulling van de zogenaamde Health Check;
- dat de mogelijkheid tot introductie van een zogenaamde "flat rate" wordt besproken;
- dat de gevolgen van een "flat rate" voor de Nederlandse landbouw ingrijpend zullen zijn;

verzoekt de regering, alles in het werk te stellen om te voorkomen dat voor 2013 de "flat rate" in Nederland wordt geïntroduceerd,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden

Polderman

Atsma en Snijder-Hazelhoff. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 304 (21501-32).

De heer **Cramer** (ChristenUnie): Voorzitter. Ik dien de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat op de agenda van de Landbouw- en Visserijraad van november een stemming staat over de toelating van een specifieke sojasoort (MON 89788) op basis van een positief advies van de EFSA;

overwegende dat bij de toelating van ggo's voorzichtigheid geboden is en de veiligheid voor mens en milieu in de afweging centraal moet staan, maar dat de kwaliteit en de onafhankelijkheid van de adviezen van de EFSA op dit moment ter discussie staan en de Milieuraad hier in december over zal spreken;

verzoekt de regering, de stemming over de toelating van MON 89788 uit te stellen of anders tegen te stemmen, in ieder geval tot hierover in de Milieuraad is gesproken;

verzoekt de ministers van LNV en van VROM om voor de Milieuraad van december 2008 een brief te sturen naar de Kamer over de positie van de EFSA en het toelatingsbeleid van ggo's en hierin ook de antwoorden op de schriftelijke vragen van het lid Waalkens (PvdA) mee te nemen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Cramer, Jacobi en Waalkens. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 305 (21501-32).

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Minister **Verburg**: Voorzitter. Dank voor de inbreng in tweede termijn. De hele discussie over de ggo's en de toelating daarvan zal bij ons allemaal nog heel scherp op het netvlies staan, want nog zeer recent hebben wij het algemeen overleg daarover afgerond. Van belang is dat Nederland, net als de Europese Commissie, een zorgvuldige wetenschappelijke beoordeling van de veiligheid van ggo's voorstaat en dat wij ons daar sterk voor maken voordat deze ggo's worden toegelaten op de Europese markt. Daarbij staat gezondheid van mens en dier boven alles.

Bij de toelating van de nieuwe ggo, de genetisch gemodificeerde soja MON 89788, gaat het om toelating voor verwerking in levensmiddelen. De hele procedure is op een heel zorgvuldige manier doorlopen. Het Franse voorzitterschap heeft het voorstel rijp geacht om het op

de stemmingslijst te plaatsen. Uitstel van stemming is alleen mogelijk bij unanimitieit van de hele Landbouwraad. Naar mijn stellige verwachting zal die niet te verkrijgen zijn, wat betekent dat er zal worden gestemd.

De motie van de heer Cramer, mevrouw Jacobi en de heer Waalkens gaat vooral over het toelatingsbeleid en het milieu. De EFSA heeft deze nieuwe ggo veilig bevonden voor mens en dier. Het gaat dus om het gebruik van een ggo in levensmiddelen en niet om het milieu. In de discussies over EFSA gaat het om twee zaken, namelijk de interne organisatie van EFSA en de vraag of EFSA moet worden versterkt gelet op de wachtlijst van organismen die streng beoordeeld moet worden voordat ze kunnen worden toegelaten. De kwaliteit van de adviezen van de EFSA en de gezaghebbendheid daarvan staan niet ter discussie en zijn ook geen onderwerp van bespreking in de werkgroep, laat staat in de Milieuraad.

Voorzitter. Gelet op dit alles moet ik de motie van de heer Cramer ontraden. Het zou niet consistent zijn, want als de beoordeling is gedaan, goed is geweest en het voorstel vervolgens ter stemming op de agenda staat, hebben wij tot nu toe altijd voorgestemd. Het zou een verkeerd signaal zijn als wij, wetende dat de discussie over EFSA niet gaat over de gezaghebbendheid van de adviezen noch over de betrouwbaarheid en de kwaliteit van de adviezen, toch tegen zouden stemmen, want dat zou betekenen dat Nederland het beleid heeft gewijzigd. Bovendien doen wij daar in dit geval geen recht mee aan de positieve mogelijkheden voor de biotechnologie, niet alleen voor de landbouw in Nederland maar ook voor de landbouw in ontwikkelingslanden.

De motie ingediend door de heer Polderman en mevrouw Van Velzen, die de regering oproept om tijdens de Raad niet in te stemmen met de voorgestelde markttoelating. Gelet mijn beoordeling van de motie van de heer Cramer zal het duidelijk zijn dat ik ook deze motie moet ontraden.

Ten slotte de motie van de heer Atsma en mevrouw Snijder-Hazelhoff die de regering verzoekt om alles in het werk te stellen om te voorkomen dat voor 2013 de flat rate in Nederland wordt geïntroduceerd. Ik zie deze motie als een ondersteuning van beleid.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Zodra de stemmingslijst er is en de stemmingsbel is gegaan, kunnen wij gaan stemmen. Ik hoor net dat er geen stemmingslijst komt. U moet dus zelf goed opletten, maar met drie moties moet het toch wel lukken.

In stemming komt de motie-Polderman/Van Velzen (21501-32, nr. 303).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, GroenLinks, de PvdD, de ChristenUnie en de SGP voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, waarmee 75 leden zich voor en 75 leden zich tegen deze motie verklaren.

Dan gaan wij zo dadelijk hoofdelijk stemmen. Wij beginnen bij nummer 91. Het duurt wat langer voordat wij kunnen beginnen omdat eerst alle mensen die de

Voorzitter

presentielijst nog niet hadden getekend, nog aan de stemmingslijst moeten worden toegevoegd. Nu komen er zelfs nog meer mensen aanlopen die de presentielijst niet hadden getekend. Volgende week moeten wij maar weer eens een cursusje gaan doen. Ik verzoek u nu om stilte.

Vóór stemmen de leden: Arib, Azough, Bashir, Besselink, Boelhouwer, Van Bommel, Bouchibti, Bouwmeester, Cramer, Van Dam, Depla, Dibi, Jasper van Dijk, Van Dijken, Dijsselbloem, Diks, Eijnsink, Van Gent, Gerkens, Gill'ard, Halsema, Hamer, Heerts, Heijnen, Irrgang, Jacobi, Jansen, Kalma, Kant, Karabulut, Kraneveldt-van der Veen, Kuiken, Langkamp, Leerdam, Van Leeuwen, Leijten, Lempens, Ortega-Martijn, Ouwehand, Polderman, Poppe, Van Raak, Roefs, Roemer, Sap, Slob, Smeets, Spekman, Van der Staaij, Tang, Thieme, Tichelaar, Timmer, Ulenbelt, Van der Veen, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Vermeij, Van der Vlies, Voordewind, Vos, Wiegman-van Meppelen Scheppink, De Wit en Wolbert.

Tegen stemmen de leden: Agema, Aptroot, Atsma, Van Baalen, Van Beek, Blanksma-van den Heuvel, Blok, Van Bochove, Boekestijn, Bosma, Brinkman, Ten Broeke, Van der Burg, Van de Camp, Çörüz, Dezentjé Hamming-Bluemink, Tony van Dijck, Jan Jacob van Dijk, Ferrier, Fritsma, Van Geel, Graus, Van Haersma Buma, Van der Ham, Haverkamp, Hessels, Van Heugten, Van Hijum, Ten Hoopen, Jager, Joldersma, Jonker, Koopmans, Koppejan, Knops, Koşer Kaya, De Krom, Madlener, Mastwijk, Van Miltenburg, Neppéus, De Nerée tot Babberich, Nicolaï, Omtzigt, Ormel, De Pater-van der Meer, Pechtold, Remkes, De Roon, Rutte, Schinkelshoek, Snijder-Hazelhoff, Spies, Sterk, Teeven, Uitslag, Verdonk, Jan de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Weekers, Wilders, Willemse-van der Ploeg en Zijlstra.

De **voorzitter**: Ik constateer dat deze motie met 65 tegen 63 stemmen is aangenomen.

De leden die ondanks mijn dringende verzoek gewoon doorpraatten met elkaar – en vooral de mannen in ons gezelschap kunnen niet fluisteren, kan ik bevestigen – begrijpen niet half hoe hinderlijk dat is voor degene die hier spreekt en zit te tellen. Ik wilde de stemming hier niet voor onderbreken omdat dat nog meer tijd zou kosten, maar ik vind het wel zeer onbehoorlijk.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Mag ik de minister vragen om nog vandaag te reageren op deze motie in de vorm van een brief, uiteraard het liefst met de reactie dat zij hem gaat uitvoeren?

De **voorzitter**: Ik zal dat de minister vragen.

Minister **Verburg**: Voorzitter. Ik zal deze motie in het kabinet bespreken. Daarna zal ik de Kamer laten weten wat het kabinet doet.

In stemming komt de motie-Atsma/Snijder-Hazelhoff (21501-32, nr. 304).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de ChristenUnie, de SGP, het CDA, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-Cramer c.s. (21501-32, nr. 305).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, GroenLinks, de PvdD, de ChristenUnie en de SGP voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen. Ik constateer dat de heren Anker en Samsom de presentielijst inmiddels hebben getekend. Dat maakt het verschil alleen maar groter. Kan de Kamer ermee instemmen dat wij de uitslag van deze stemming vaststellen zonder hoofdelijke stemming? Dat is het geval. Ik constateer dat de motie is aangenomen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Voorzitter: Ten Hoopen

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2009 (31700-V).**

De algemene beraadslaging wordt hervat.

Minister **Verhagen**: Voorzitter. Wat jammer dat wij zo lang geschorst hebben, want nu is de helft van de tribune weer leeg, die daarnet zo geweldig gevuld was, terwijl dit toch interessante onderwerpen zijn.

Ik ben het met de leden van de Kamer eens dat wij ons grote zorgen hebben te maken over de situatie in Oost-Congo. Het zijn daar verschrikkelijke gebeurtenissen, met het verdrijven van mensen die gedwongen worden om wederom te vluchten nadat zij reeds gevlucht waren, werkelijk een afgrijselijke situatie. Een sterke eensgezinde betrokkenheid van de Europese lidstaten bij het vinden van een oplossing is ook noodzakelijk. Wij hebben u eerder gewezen op de drieslag politiek, humanitair en het bieden van veiligheid waarop wij ons richten. Wij zullen oplaaiing van het geweld en verslechtering van de reeds schrijnende humanitaire situatie moeten voorkomen. Dat is ook de reden waarom wij de aanbevelingen op de voet volgen die ook vanuit de VN in New York worden gedaan, om daaraan onze bijdrage te leveren.

Op eerdere momenten heb ik met u gesproken over de situatie ten aanzien van de politieke samenwerking in het kader van de top waar collega Koenders heen is geweest. Hij zal ook nader ingaan op de humanitaire situatie en de humanitaire hulpverlening. Het is duidelijk dat wij ook zullen moeten kijken naar de versterking van MONUC. De VN heeft aangegeven dat versterking van de VN-vredesmacht MONUC nodig is om haar taken uit te voeren. Als de VN een concreet verzoek doet, met nadere invulling van wat specifiek gewenst is, zal Europa daarop een antwoord moeten geven.

Het rapport daarover van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties komt pas op 19 november, maar vooruitlopend daarop heeft de VN eergisteren aangekondigd, behoefte te hebben aan ongeveer 3000 man, zonder nog te specificeren wat dit zou moeten inhouden. Er is dus wel alle aanleiding om snel te kijken wat de EU